

פרשת משפטים

אם אדוניו יתן לו אשה וילדו לו בנים או בנות... והוא יצא בגפו (שמות כ)

מבואר בפסוקינו שהאדון יכול לתת לעבד העברי שפחה כנענית ושאלת השאלה מדוע התורה משפילה את העבד עד כדי כך שמותר לו לישא גויה מה שאסור לסתם יהודי?

וביותר גדלה ומתעצמת השאלה לאור מה שמבואר בגמ' בקידושין כ. שהתורה מאד מקפידה על כבודו של העבד וצריך לכבדו ושיהיה כמוך. עד כדי שאם יש לאדון רק כרית אחת העבד צריך לשכב בה ולא לאדון, וא"כ מדוע התורה מתירה להביא לו שפחה כנענית?

והנראה בזה שכתב הרמב"ם פ"ג מהל' עבדים שרק נמכר בגניבתו אדונו יכול לתת לו שפחה כנענית אבל מוכר עצמו אין האדון יכול לתת לו שפחה כנענית וצריך לבאר מה הטעם בזה?

והנראה בביאור הדברים וכן כתב הרלב"ג כאן שהנה כתוב בגמ' סוטה מז. "אמר רבי יוחנן שלשה חיות הן חן מקום על יושביו חן אשה על בעלה חן מקח על לוקחו" ז"א אפילו שהחפץ הוא לא טוב אבל אם הלוקח לקחו אזי הוא מוצא חן בעיניו מאד. אדם עני שגונב מעשיר הוא מזלזל בקשר שבין האדם לממונו ולכן הוא גונב ממנו להחיות נפשו. מדה כנגד מדה נותנים לו אשה וילדים ובסוף הו' שנים שנקשרה נפשו באשה ובילדים מצווים עליו לעזוב את אשתו והילדים. אחר פרידה כואבת כזאת הוא כבר לא יפריד בן אדם לממונו שהרי כמן ש"חן אשה על בעלה" כך גם "חן מקח על לוקחו".

מקור: שיעור ליום השבת